

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám (zákon o slobode informácií)

Príručka pre pracovníkov v štátnej správe a samospráve

**Zákon o slobodnom prístupe k informáciám
*Príručka pre pracovníkov v štátnej správe a samospráve***

1. Verejná správa - štátna správa - samospráva - vzdelávanie
2. Právo - Ústava - Zákon o slobodnom prístupe k informáciám
3. Ľudské práva - Právo na informácie
4. Nadácia otvorenej spoločnosti - Open Society Foundation (NOS - OSF) - projekty právne
MDT:
342.72/.73:002
341.231.14:37
061.27 OSF

Autorský kolektív: Tomáš Kamenec, Milan Galanda, Vladimír Pirošík, Dušan Šveda,
Odborní recenzenti: Rudolf Bauer, Stanislav Konečný, Jozef Liška, Jozef Nárožný
Kresby: Vladimír Fedorovič
Koordínácia: Katarína Staroňová, Matúš Minárik
Redakčná príprava: Helena Hanasová
Grafická úprava: Eva Kovačevičová-Fudala
Tlač: Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo
Počet výtlačkov: 12 000

Vydalo vydavateľstvo NOI Bratislava ako účelovú publikáciu pre Nadáciu otvorenej spoločnosti - Open Society Foundation v Bratislave.
Prvé vydanie. Bratislava 2000. Nepredajné.

© Nadácia otvorenej spoločnosti - Open Society Foundation, 2000

ISBN: 80-85330-81-4

Informácie o získaní publikácie dostanete na adrese:
Nadácia otvorenej spoločnosti - Open Society Foundation
Bašťová 5, 811 03 Bratislava
Tel: 07/5441 4730, fax: 07/5441 8867
E-mail: osf@osf.sk

OBSAH

Predslov	5
ÚVOD	7
1 SPRÍSTUPŇOVANÉ INFORMÁCIE	8
1.1 Kto je povinný sprístupňovať informácie (§ 2)	8
1.2 Kto má právo žiadať o informácie (§ 3)	9
1.3 Obmedzenia prístupu k informáciám (§§ 8 - 12)	11
1.4 Mlčanlivosť (§ 13)	21
1.5 Informácie zverejňované povinne (§ 5)	22
2 PROCES SPRÍSTUPŇOVANIA INFORMÁCIÍ	27
2.1 Náležitosti žiadosti (§ 14)	27
2.2 Možnosti povinnej osoby	28
2.3 Podmienky a spôsob obmedzenia prístupu k informáciám (§ 12)	31
2.4 Lehoty na vybavenie žiadosti (§ 17)	31
2.5 Opravné prostriedky (§ 19)	32
2.6 Evidencia žiadostí (§ 20)	34
2.7 Úhrada nákladov za informácie (§ 21)	35
2.8 Sankcie za porušenie zákona o slobode informácií	36
ZÁVER	37
VZORY	39
Rozhodnutie o neprístupnení informácií	40
Anonymizácia sprístupňovaných informácií:	41
ZÁKON O SLOBODNOM PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM	42
NÁVRH UZNESENIA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY	60

Predslov

Publikácia, ktorú máte pred sebou, je príručkou pre pracovníkov v štátnej správe a samospráve k implementácii zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám, ktorý vstupuje do účinnosti od 1.1. 2001. Schválením tohto zákona sme sa zaradili medzi vyspelé demokratické krajiny sveta, ako napr. USA, Kanada, Austrália, Nový Zéland či krajiny EÚ, ktoré už zákon o slobodnom prístupe k informáciám, resp. jeho ekvivalent dlhé roky majú. Prijatie zákona o slobode informácií je ďalším krokom k zvýšeniu transparentnosti a demokratizácii našej spoločnosti.

Skúsenosti zo zahraničia ukazujú, že všade tam, kde majú občania na základe slobody informácií možnosť zhodnotiť činy a rozhodnutia úradov, došlo k zlepšeniu kvality služieb a vzťahov medzi verejnou správou a verejnosťou. Zámerom tejto publikácie je pomôcť pochopiť práva a povinnosti pracovníkov verejnej správy, ktoré z tohto zákona vyplývajú a zároveň pripraviť pracovníkov štátnej správy a samosprávy prakticky reagovať ako i aktívne pristupovať ku zverejňovaniu informácií. Veríme, že táto príručka uľahčí prácu a komunikáciu predstaviteľov verejnej správy s občanmi a tým napomôže budovať kredibilitu jednotlivých úradov voči verejnosti pri správe vecí verejných. Naplní sa tak aj poslanie Nadácie otvorenej spoločnosti - Open Society Foundation pri budovaní otvorenej spoločnosti.

Chceme sa poďakovať ľuďom, ktorí sa podieľali na príprave tejto publikácie. Sú to predovšetkým autori, ktorí sú zároveň i tvorcami zákona o slobodnom prístupe k informáciám, odborníci zo štátneho sektoru a samosprávy ako i odborní recenzenti, ktorí prispeli cennými pripomienkami. Sú to (v abecednom poradí): Rudolf Bauer, Milan Galanda, Tomáš Kamenec, Jozef Liška, Jozef Nárožný, Vladimír Pirošík a Dušan Šveda. Publikácia vznikla pod záštitou Úradu vlády SR a v spolupráci s Ministerstvom vnútra SR. Poďakovanie za pomoc pri distribúcii patrí Inštitútu pre verejnú správu, Únii miest Slovenska a Združeniu miest a obcí Slovenska. Projekt koordinovala Katarína Staroňová s pracovníkmi Nadácie otvorenej spoločnosti - Open Society Foundation (NOS-OSF).

Alena Pániková
Výkonná riaditeľka NOS - OSF

ÚVOD

Kvalita a dostupnosť informácií je v dnešnej dobe mimoriadne dôležitá pre všetkých bez rozdielu. Niekedy má informácia schopnosť významne ovplyvniť chod vecí verejných (napríklad závažná informácia o politikovi pred voľbami či informácia o korupcii pri rozhodnutí mestského zastupiteľstva) a v niektorých prípadoch rýchly prístup k informáciám môže rozhodnúť o živote a smrti (napríklad informácia o havárii nukleárneho zariadenia). Demokratické štáty rozpoznali význam práva na informácie ako hradby každej diktatúry a možnosti zainteresovať na správe vecí verejných čo najširší počet ľudí, preto je možné stretnúť sa s právom na informácie ako sa základným ľudským právom už vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv z roku 1948.

Právo na informácie je v Slovenskej republike garantované ústavou a inými dokumentmi o ľudských právach (Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Listina základných práv a slobôd) už od začiatku 90-tych rokov. Dlho však neexistoval žiadny právny predpis, ktorý by komplexne ustanovil podmienky, spôsob a postup akým bolo možné toto právo využiť. Prijatie zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) vyplnilo práve túto medzeru v právnom poriadku Slovenskej republiky a predovšetkým poskytlo občanom, ako aj pracovníkom verejnej správy zákonný rámec prístupu k informáciám.

Zákon o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej len „zákon“) definuje osoby, ktoré sú povinné zverejňovať údaje, určuje, ktoré informácie sú prístupné a kedy môže dôjsť k obmedzeniu ich zverejnenia. Zákon ďalej hovorí o tom, akou formou sa žiada o informácie, ako a v akej lehote sa na ne odpovedá a ustanovuje tiež opravné prostriedky a sankcie za porušovanie zákona.

1. SPRÍSTUPŇOVANÉ INFORMÁCIE

1.1 Kto je povinný sprístupňovať informácie (§ 2)

Zákon ustanovuje pomerne širokú skupinu subjektov, ktoré sú povinné (na žiadosť a z vlastnej iniciatívy) poskytovať informácie. Orgány, organizácie a inštitúcie s touto povinnosťou sa nazývajú **povinné osoby**. Medzi povinné osoby v zmysle § 2 zákona patria:

- a) **štátne orgány** (Národná rada SR, vláda SR, prezident SR, ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy, orgány miestnej štátnej správy, Slovenská obchodná inšpekcia, orgány policajného zboru...),
- b) **obce a mestá** (starostovia a primátori, obecné a mestské zastupiteľstvá, zastupiteľstvá mestských častí v Bratislave a Košiciach, obecné a mestské úrady, perspektívne aj orgány vyšších územných celkov...),
- c) **právnické osoby alebo fyzické osoby, ktorým zákon zveruje vo vymedzenom rozsahu právomoc rozhodovať o určitých právach a povinnostiach** (členovia stráže prírody, lesnej stráže, vodnej stráže, Slovenská inšpekcia životného prostredia, Rada Slovenskej televízie, Rozhlasová rada, Licenčná rada...),
- d) **rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené štátom alebo obcou** (Slovenská akadémia vied, Slovenský hydrometeorologický úrad, Tlačová agentúra SR, zdravotnícke a sociálne zariadenia, Ústav kontroly liečiv, Slovenské národné divadlo, Slovenská filharmónia, školy, v niektorých mestách a obciach pohrebné služby, bytové podniky, dopravné podniky či organizácie zabezpečujúce nakladanie s odpadom...),

- e) **právnické osoby zriadené zákonom** (Slovenská televízia, Slovenský rozhlas, Železnice SR, Fond národného majetku, Fond Pro Slovakia, Sociálna poisťovňa, Všeobecná zdravotná poisťovňa, Národný úrad práce...),
- f) **právnické osoby založené orgánmi uvedenými pod a) až e) a to za predpokladu, že hospodária s verejnými prostriedkami, resp. majetkom štátu alebo obcí** (akciové spoločnosti, spoločnosti s ručením obmedzeným a iné obchodné spoločnosti alebo družstvá založené štátom, alebo mestom, ak dostávajú štátne alebo obecné dotácie...).

V prípadoch uvedených pod písm. a), b), d) a e) sa sprístupňujú **všetky** informácie, ktoré majú povinné osoby k dispozícii, a ktoré nie sú označené ako tajné (pozri nižšie). Povinné osoby podľa písm. c) poskytujú informácie **len v rozsahu** svojej rozhodovacej činnosti a v prípade podľa písm. f) sa sprístupnia **iba** informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami (napr. dotáciami) alebo nakladaní s majetkom štátu alebo obce a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.

1.2 Kto má právo žiadať o informácie (§ 3)

Zákon v § 3 konštatuje, že na prístup k informáciám má právo **každý**. Nezohľadňuje sa, či žiadateľ je fyzickou alebo právnickou osobou, resp. či žiadateľ je občanom Slovenskej republiky, cudzím štátnym príslušníkom alebo osobou bez štátneho občianstva. Rovnako nie je podstatné, či žiadateľ o informácie je už plnoletý. O informácie teda môže žiadať ktokoľvek, pričom takáto osoba **nemusi** v zmysle zákona **preukazovať právny alebo iný dôvod alebo záujem**, pre ktorý informáciu požaduje.

Upustenie od preukazovania dôvodu alebo záujmu je relatívne novým inštitútom v právnom poriadku Slovenskej republiky. Bol však už použitý aj v zákone 171/1998 Z.z. o prístupe k informáciám o životnom prostredí, kde pri jeho aplikácii nevznikali nijaké problémy. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že v zmysle ustanovení čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky nie je možné sprístupnenie informácií viazať na preukázanie dôvodu, na ktorý sa informácia požaduje. Ustanovenie § 3 ods. 3 zákona tak platí bez ohľadu na to, kde sa informácia nachádza. Pri žiadosti o sprístupnenie informácie v zmysle zákona teda netreba preukazovať právny záujem ani napr. pri informáciách zo spisov vedených v správnom alebo stavebnom konaní a pod.

Zákon je postavený na princípe „čo nie je tajné, je verejné“. Znamená to, že **akákoľvek informácia**, ktorej zverejnenie iné právne predpisy výslovne **nevylučujú a** ktorú má zároveň povinná osoba k **dispozícii**, je verejne prístupná.

Pod termínom „mať niečo k dispozícii“ sa rozumie, že informácia sa nachádza (resp. by sa mala zo zákona nachádzať) u povinnej osoby. Povinnou osobou pritom nie je iba konkrétne priamo oslovené pracovisko, ale **celá inštitúcia**. Pri sprístupňovaní informácií nie je rozhodujúce, či požadovaná informácia patrí kompetenčne do náplne činnosti povinnej osoby, podstatné je či ju má k dispozícii. Nie je prípustné odmietnuť prístup k informáciám s odôvodnením, že požadovaná informácie patrí do kompetencie iného orgánu. Je však dobré objasniť v sprievodnom liste žiadateľovi skutočnosť, že požadovaná informácia kompetenčne nespadá do pôsobnosti povinnej osoby, od ktorej bola požadovaná a teda ide o verziu, ktorá bola k dispozícii k dátumu žiadosti a povinná osoba nemá ďalšiu vedomosť o tom, či požadovaná informácia je ešte aktuálna.

1.3 Obmedzenia prístupu k informáciám (§ 8 – 12)

Ako už bolo uvedené vyššie, základným výstavbovým prvkom zákona je princíp, podľa ktorého všetky informácie, ktoré nie sú tajné podľa iných zákonov, sú verejne prístupné, resp. sprístupniteľné. Zákon je teda budovaný na myšlienke maximálnej otvorenosti, obmedzenej iba

presne vyšpecifikovanými okruhmi. Pod tieto okruhy spadajú údaje, pri ktorých **záujem** jednotlivca alebo spoločnosti **na ich utajení**, resp. nezverejnení, **je silnejší ako záujem** ostatných **na ich sprístupnení**.

Žiadaná informácia sa nesprístupní, ak ju iné zákony označujú za štátne, služobné, bankové, daňové a obchodné **tajomstvo**. Informácia sa rovnako nezverejní v prípade, ak existuje **iný zákonný dôvod na obmedzenie** prístupu k informáciám, napr. ak ide o údaje dotýkajúce sa osobnosti a súkromia fyzickej osoby, rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní, duševného vlastníctva a pod.

Tu je stručný prehľad zákonných dôvodov na odmietnutie prístupu k informáciám

Nesprístupnia sa informácie, ku ktorým je prístup verejnosti obmedzený podľa osobitných zákonov:

- štátne tajomstvo, zákon NR SR č. 100/1996 Z.z.
- služobné tajomstvo, zákon NR SR č. 100/1996 Z.z.
- bankové tajomstvo, zákon č. 21/1992 Z.z.
- daňové tajomstvo, zákon SNR č. 511/1992
- obchodné tajomstvo, zákon č. 513/1991 Zb.
- týkajúce sa osobnosti a súkromia fyzickej osoby, zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník, zákon č. 52/1998 Z.z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch
- odovzdané povinnej osobe dobrovoľne t.j. bez právnej povinnosti
- týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní, zákon č. 141/1961 Zb., zákon č. 99/1963 Zb.
- chránené ako duševné vlastníctvo, napr. zákon č. 383/1997 Z.z.
- zverejňované povinnou osobou pravidelne na základe osobitného zákona, napríklad zákon SNR č. 322/1992 Zb. o štátnej štatistike; zákon SNR č. 81/1992 Zb. o Tlačovej kancelárii Slovenskej republiky.
- o mieste výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín a hrozí ich neprípustné rušenie, poškodzovanie alebo ničenie.

Nasleduje podrobné rozobratie jednotlivých dôvodov na obmedzenie prístupu k informáciám.

Štátne tajomstvo

Štátne tajomstvo pokrýva také informácie, ktoré vzhľadom na ich význam treba chrániť pred vyzradením či zneužitím. Zákon č. 100/1996 Z.z. umožňuje za štátne tajomstvo označiť údaje dôležité pre **obranu a bezpečnosť štátu, medzinárodné styky, hospodárske záujmy štátu alebo činnosť štátneho orgánu**. Čo je predmetom štátneho tajomstva je uvedené v zoznamoch skutočností tvoriacich predmet štátneho tajomstva. Takéto zoznamy prijímajú všetky ústredné orgány štátnej správy formou výnosu, pričom oznámenie o výnosoch sa vždy publikuje v Zbierke zákonov. Zoznamy sú verejne prístupné a v oznámení o vydaní výnosu je uvedené, kde možno do nich nahliadnuť. Do zoznamov možno vždy nahliadnuť na príslušnom ústrednom orgáne štátnej správy a niekedy sú určené i iné orgány a inštitúcie, kde sú zoznamy k dispozícii. Štátne tajomstvo sa označuje ako „Prísne tajné“ alebo skratkou „PT“. Pre zabezpečenie ochrany pred vyzradením štátneho tajomstva sa určuje okruh osôb, ktoré sú oprávnené prísť do styku s takýmito informáciami. Utajované skutočnosti tvoriace predmet štátneho tajomstva sa nesmú kopírovať alebo inak rozmnožovať. Výnimku môže povoliť vedúci, do pôsobnosti, ktorého utajovaná skutočnosť patrí.

Služobné tajomstvo

Podobne ako pri štátnom tajomstve, aj účelom služobného tajomstva je chrániť určitý okruh informácií pred vyzradením a zneužitím. Na rozdiel od štátneho však **služobné tajomstvo súvisí s činnosťou štátneho orgánu, obce alebo inej právnickej osoby** a stupeň utajenia je nižší. Údaje

o skutočnostiach tvoriacich predmet služobného tajomstva tiež možno nájsť v osobitných zoznamoch. Tieto zoznamy sú v prípade ústredných orgánov štátnej správy rovnako ako pri štátnom tajomstve schvaľované formou výnosu a oznámenie o ich vydaní sa publikuje v Zbierke zákonov. Kde možno do zoznamov nahliadnuť je určené spravidla identicky pri štátnom tajomstve. Obce schvaľujú zoznamy skutočností tvoriacich služobné tajomstvo všeobecne záväzným nariadením obce, ktoré sú v zmysle zákona o obecnom zriadení povinné zverejniť (napr. vyvesením na úradnej tabuli). Služobné tajomstvo sa označuje ako „Tajné“ alebo skratkou „T“.

Bankové tajomstvo

Bankovým tajomstvom sú informácie týkajúce sa väčšinou údajov spojených s klientmi banky. Ide najmä o bankové obchody, stavy účtov alebo stavy vkladov. Komerčné banky sú povinnými osobami podľa zákona len veľmi zriedkavo, povinnými osobami sú však Národná banka Slovenska a Eximbanka. Obmedzenie prístupu k informáciám na základe bankového tajomstva by sa malo z tohto titulu vyskytovať len výnimočne.

Daňové tajomstvo

Daňovým tajomstvom sú informácie, ktoré získali daňové úrady, resp. daňové riaditeľstvo od niekoho z daňového priznania alebo pri daňovej kontrole. Daňové úrady teda môžu pri informáciách získaných z takýchto zdrojov odmietnuť ich sprístupnenie, pričom ako dôvod odmietnutia prístupu k informáciám môžu ochranu daňovým tajomstvom použiť aj tie povinné osoby, ktorým daňové úrady takéto informácie oznámili. Je však potrebné vedieť, že v zmysle § 23 zákona SNR č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov, porušením daňového tajomstva nie je zverejnenie zoznamu fyzických osôb, ktoré majú daňový nedoplatok vyšší ako 500.000,- Sk a zoznamu právnických osôb, ktorých nedoplatok je vyšší ako 5.000.000,- Sk, ďalej zoznamu daňových subjektov, ktorým boli odpustené penále alebo zvýšenie dane a tiež zverejnenie údajov o spáchaní daňového trestného činu, o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté a odsúdenie nebolo zahladené.

Ochrana osobných údajov

Informácie súkromného charakteru, ktoré majú povinné osoby k dispozícii (výška platu, rôzne podobizne, osobné dáta a pod.), možno podľa zákona sprístupniť iba výnimočne, a to vtedy, ak tak ustanovuje **osobitný zákon** alebo ak s tým dotknutá osoba dala **písomný súhlas**.

Ochranu osobných údajov upravuje zákon č. 52/1998 Z.z. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch. Tento zákon definuje osobné údaje ako údaje týkajúce sa určitej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe identifikačného čísla alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu. Každý kto spracúva (získava, zhromažďuje, usporadúva, prepracováva...) osobné údaje fyzických osôb je zodpovedný za ich ochranu a tretej osobe ich môže poskytnúť iba so súhlasom osoby, o ktorej osobné údaje ide. V prípade porušenia ustanovení zákona č. 52/1998 Z.z. môže byť povinná osoba postihnutá pokutou až do 500 000 Sk.

Podstatné však je, že zverejnenie osobných údajov fyzických osôb z **registrov**, ktorých verejná prístupnosť nie osobitnými predpismi obmedzená (napr. Obchodný register, Živnostenský register, Register nadácií...), **nepredstavuje** porušenie zákona č. 52/1998 Z.z.

Obchodné tajomstvo

Podľa § 17 Obchodného zákonníka obchodné tajomstvo tvoria všetky skutočnosti obchodnej, výrobnnej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom, ktoré majú skutočnú materiálnu, alebo aspoň potenciálnu materiálnu, alebo nemateriálnu hodnotu, nie sú v príslušných obchodných kruhoch bežne dostupné, majú byť podľa vôle podnikateľa utajené a podnikateľ zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie zabezpečuje. Pri informácii, ktorá má byť nesprístupnená na základe obchodného tajomstva, preto treba skúmať, či spĺňa **súbežne** nasledujúce podmienky:

- obsahuje skutočnosti obchodnej, výrobnjej alebo technickej povahy súvisiace s podnikom (*napr. zoznamy zákazníkov, obchodné plány, obrat jednotlivých predajní*),
- tieto skutočnosti majú skutočnú alebo potenciálnu hodnotu (*t.j. ich ocenenosť pri podnikaní - napr. bez takejto informácie by boli obraty podnikateľa nižšie, resp. pri ich vyzradení by konkurencia získala výhodu, ktorá by mohla následne znížiť obraty podnikateľa*),
- takéto skutočnosti navyše nie sú v príslušných kruhoch bežne dostupné,
- podnikateľ musí mať vôľu takúto informáciu utajovať,
- a ich utajovanie zodpovedajúcim spôsobom skutočne zabezpečuje.

Posledné dva znaky majú subjektívny charakter, je na podnikateľovi, aby sa svojou vôľou resp. následnou činnosťou usiloval o neprezradenie svojho obchodného tajomstva (teda napr. Aby informáciu posielanú na úrad, **označil** ako obchodné tajomstvo a pod.).

Nie je prístupné, aby povinná osoba u podnikateľa zisťovala, či informácia, ktorú má na základe žiadosti sprístupniť, je alebo nie je obchodným tajomstvom. Na naplnenie pojmových znakov obchodného tajomstva, tak ako ich definuje Obchodný zákonník, je potrebné, aby práve **podnikateľ vyvinul činnosť na ochranu svojho obchodného tajomstva**, aby bolo z jeho počínania jasné, že sa snaží príslušné informácie chrániť pred vyzradením. Ide tu najmä o označenie obchodného tajomstva alebo napr. o zabezpečenie jeho ochrany v podnikateľových vnútorných predpisoch upravujúcich práva a povinnosti zamestnancov. V prípade sporu leží dôkazné bremeno, že ide o predmet obchodného tajomstva jednoznačne na podnikateľovi.

Zákon však ustanovuje **výnimky**, v ktorých **nemožno odmietnuť** prístup k informáciám, i keď by boli formálne naplnené všetky znaky obchodného tajomstva. Ide o prípady, kedy je záujem spoločnosti na zverejnení príslušných informácií silnejší ako záujem podnikateľa na ochrane takýchto údajov. Porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva nie je najmä sprístupnenie informácie

- týkajúcej sa závažného vplyvu na zdravie ľudí, svetové kultúrne a prírodné dedičstvo, životné prostredie vrátane biologickej diverzity a ekologickej stability,
- o znečisťovaní životného prostredia (informácie o emisiách...),
- ktorá bola získaná za verejné financie, alebo sa týka používania verejných prostriedkov, alebo nakladania s majetkom štátu alebo majetkom obce (napr. rôzne zmluvy z procesu verejného obstarávania),
- o štátnej pomoci (v zmysle zákona č. 231/1999 Z.z.),
- o hospodárení právnických osôb založených povinnými osobami s verejnými prostriedkami, nakladaní s majetkom štátu alebo majetkom obce a (informácie o použití dotácií).

Informácie odovzdané povinnej osobe bez právnej povinnosti

V prípade, že informácia bola povinnej osobe odovzdaná dobrovoľne, teda bez toho, aby dotyčnému takúto povinnosť ukladal zákon, prebehne nasledovný proces: povinná osoba písomne vyzve toho, kto informáciu poskytol, aby do siedmich dní písomne oznámil, či so sprístupnením týchto informácií súhlasí. Ak dotknutá osoba písomne **oznámí** svoj **nesúhlas** so sprístupnením, žiadosť bude **odmietnutá rozhodnutím**. Ak sa dotyčná osoba v lehote **nevyjadrí**, alebo ak **bude súhlasiť** so sprístupnením informácií, povinná osoba žiadateľovi **vyhoví**. Takéto informácie sa však sprístupnia vždy, ak ide o hospodárenie s verejnými prostriedkami alebo nakladanie s majetkom štátu alebo obce.

Informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní

Informácie z oblasti súdneho konania alebo trestného stíhania sú sprístupňované na základe osobitných predpisov (Občianskeho súdneho poriadku, resp. Trestného poriadku).

V záujme zachovania nezávislosti súdnicstva § 44 Občianskeho súdneho poriadku ustanovuje, že do spisov z občianskeho súdneho konania môžu nazerať len osoby, ktoré sú účastníkom konania a iné osoby len vtedy, ak na to existujú vážne dôvody a predseda senátu na to dal súhlas. Pojednávania sú však zásadne verejné a účasť verejnosti je možné obmedziť len v zákonom presne stanovených prípadoch.

Rovnako aj ustanovenie § 8a Trestného poriadku upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní pri informovaní verejnosti a stanovuje okruh informácií, ktoré nemožno verejnosti sprístupniť.

Informácie chránené ako duševné vlastníctvo

Ochranu ako duševné vlastníctvo požívajú v Slovenskej republike najmä vynálezy, úžitkové vzory, priemyselné vzory, ochranné známky, nové odrody rastlín, nové plemená zvierat, topografie polovodičových výrobkov a autorské diela. Vo všetkých uvedených prípadoch okrem autorských diel sa ochrana viaže na **administratívne rozhodnutie** o vzniku takejto ochrany. Zoznamy týchto rozhodnutí (zápisov do registra) sú verejne prístupné. Pri odmietnutí prístupu k informáciám z dôvodu ochrany duševného vlastníctva musí povinná osoba uviesť **ako a prečo** je informácia chránená (t.j. ide o patent, úžitkový vzor...).

V prípade autorského diela je situácia trochu komplikovanejšia. V zmysle ustanovení § 16 autorského zákona (zákon č. 383/1997 Z.z.) má autor predovšetkým právo:

- a) označiť svoje dielo menom a trvať, aby sa uvádzalo na všetkých rozmnoženinách diela náležitým spôsobom, pri každom verejnom použití tohto diela, a to podľa povahy tohto použitia,
- b) označiť svoje dielo pseudonymom a trvať, aby sa pseudonym uvádzal na všetkých rozmnoženinách diela náležitým spôsobom, a to pri každom verejnom použití podľa povahy tohto použitia,
- c) neoznačiť svoje dielo menom,
- d) na nedotknuteľnosť svojho diela, najmä na ochranu pred akýmkoľvek zásahom do svojho diela alebo pred akýmkoľvek hanlivým nakladaním s jeho dielom, ktoré by malo za následok narušenie jeho cti a dobrej povesti,
- e) rozhodnúť o zverejnení svojho diela,
- f) udeliť súhlas na každé rozmnoženie diela.

To znamená, že aj pri sprístupňovaní informácii, ktoré majú charakter autorského diela, je potrebné rešpektovať tieto práva autora. V tejto súvislosti je asi najrelevantnejšie oprávnenie autora rozhodnúť o zverejnení svojho diela výslovne a oprávnenie autora udeliť súhlas na každé rozmnoženie diela.

V zmysle § 20 ods. 1 autorského zákona zaniká právo rozhodnúť o zverejnení diela prvým predajom jeho originálu alebo rozmnoženiny, resp. iným oprávneným prevodom vlastníckeho práva k týmto dielam.

Pokiaľ ide o udelenie súhlasu na vyrobienie rozmnoženiny diela, je potrebné rozlišovať spôsob, akým je sprístupnenie informácie požadované. Ak je požadované sprístupnenie informácie, ktorá má charakter autorského diela formou **vyhotovenia kópií**, je potrebné, aby si povinná osoba predtým vyžiadala súhlas od autora diela na vytvorenie takýchto kópií. V prípade, že je požadované **nahliadnutie do dokumentov**, ktoré majú charakter autorského diela, však dôvod na obmedzenie prístupu takýmto spôsobom nie je. Je to tak preto, lebo zmyslom autorského zákona nie je držanie autorských diel v tajnosti, ale len ochrana autorstva diela a ochrana práv autora rozhodovať o nakladaní s dielom.

Zásadne však platí, že autorská ochrana sa **nevzťahuje** na:

- úradný spis, rozhodnutia administratívnej a právnej povahy, prejavy prednesené pri prerokúvaní verejných vecí, verejné listiny a text právnych predpisov,
- rozmnoženie časti už zverejneného diela, ak sa dielo rozmnožuje pre osobnú potrebu (§ 21 ods.1 autorského zákona).

V ostatných prípadoch **nemôže** povinná osoba sprístupniť informáciu **bez** predchádzajúceho súhlasu autora.

Informácie zverejňované povinnou osobou na základe osobitného zákona

Informácie zverejňované pravidelne Štatistickým úradom Slovenskej republiky alebo Tlačovou agentúrou Slovenskej republiky, nespádajú pod režim prístupu k informáciám na základe zákona. To však neznamená, že by tieto inštitúcie neboli v zmysle zákona povinnou osobou. Všetky ostatné informácie zo sféry dispozície týchto inštitúcií (t.j. napr. tie, ktoré nie sú pravidelne zverejňované, údaje o ich financovaní, hospodárení a pod.) pod režim zákona spadajú.

Informácie o mieste výskytu chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín, ak hrozí ich neprípustné rušenie, poškodzovanie alebo ničenie

Toto ustanovenie chráni informácie, ktoré síce nespádajú do žiadnej z kategórií tajomstiev, no ich zverejnením by mohlo prísť k značným škodám na životnom prostredí. Ide teda o ochranu v súlade s tzv. Aarhuským dohovorom. Dohovor Európskej hospodárskej komisie OSN o prístupe k informáciám, účasti verejnosti v rozhodovacích procesoch a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia bol prijatý na konferencii „Životné prostredie pre Európu“, ktorá sa konala v dánskom Aarhuse v dňoch 23.-25. júna 1998. Slovenská republika na tomto stretnutí síce predmetný dohovor nepodpísala, uznesením vlády však bola jednoznačne deklarovaná vôľa v čo najkratšom čase prístupíť k tzv. Aarhuskému dohovoru.

1.4 Mlčanlivosť (§13)

Zákon výslovne **vylučuje** možnosť použiť ako dôvod odmietnutia prístupu k informáciám povinnosť mlčanlivosti. Dôvodmi odmietnutia prístupu k informáciám môžu byť iba tie, ktoré sú uvedené v predchádzajúcej kapitole. Sprístupňovanie údajov na základe zákona o slobode informácií sa teda v žiadnom prípade **nepovažuje** za porušenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť ustanovenú podľa osobitných zákonov (*Zákonník práce, zákon o komoditných burzách, zákon o Vojenskej polícii, zákon o súdoch a sudcoch, zákon o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, zákon o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky, Colný zákon, zákon o Národnej banke Slovenska, zákon o kontrole v štátnej správe, zákon o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov*)

1.5 Informácie zverejňované povinne (§ 5)

Zákon pozná dva spôsoby, akými možno sprístupniť informácie. Popri **sprístupňovaní na žiadosť** existuje aj povinnosť **aktívne zverejňovať určitý okruh údajov**. V tomto druhom prípade musia povinné osoby z vlastnej iniciatívy, **bez priamej žiadosti** uverejňovať minimálne nasledujúce **základné informácie**:

- a) spôsob zriadenia povinnej osoby, jej právomoci, kompetencie a popis organizačnej štruktúry,
- b) miesto, čas a spôsob, akým možno získavať informácie na žiadosť,
- c) informácie o tom, kde je možné podať žiadosť, návrh, podnet a sťažnosť a tiež údaje o tom, kde, kedy a ako je možné podať opravný prostriedok,
- d) postup, ktorý musia povinné osoby dodržiavať pri vybavovaní žiadostí a iných podaní a lehotu, v rámci ktorej musia rozhodnúť,
- e) prehľad predpisov, pokynov, inštrukcií, výkladových stanovísk, na základe ktorých povinná osoba koná a rozhoduje,

f) sadzobník správnych poplatkov a sadzobník úhrad za sprístupnenie informácií.

Okrem všeobecných údajov uvedených pod písm. a) až f), ktoré musia zverejňovať **všetky** povinné osoby, zákon ustanovuje špeciálnu **rozšírenú** informačnú povinnosť pre nasledujúce subjekty:

Národná rada SR musí iniciatívne zverejňovať termíny schôdzí pléna a výborov, návrh programu rokovania a zápisnice z jednotlivých schôdzí, ďalej texty predložených návrhov zákonov, a to maximálne do troch dní od ich podania Kancelárii NR SR, texty prijatých zákonov do troch dní po ich schválení v treťom parlamentnom čítaní a tiež údaje o dochádzke a výpisy o hlasovaní poslancov (okrem prípadov tajného hlasovania a neverejných schôdzí).

Kancelária prezidenta SR je povinná okrem už sprístupňovaných či inak bežne dostupných údajov zverejniť aj program a výsledky pracovných ciest a prijatí prezidenta SR, miesto jeho pobytu, odpustenie, zmiernenie alebo zahladenie trestu, resp. nariadenie nezačínať alebo nepokračovať v trestnom stíhaní a tiež organizačnú štruktúru Kancelárie prezidenta SR, vrátane počtu jej zamestnancov.

Vláda SR je povinná aktívne zverejniť texty materiálov predložených na rokovanie vlády a prijaté uznesenia vrátane ich príloh. Pod textami materiálov má zákon na mysli najmä návrhy, správy a rozbor.

Ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy a orgány miestnej štátnej správy zverejňujú materiály programového, koncepcného a strategického charakteru a texty právnych noriem po ich uvoľnení na medzirezortné pripomienkové konanie.

Poslednou skupinou, ktorá má v zmysle zákona popri všeobecnej aj špeciálnu informačnú povinnosť, sú **obecné, mestské a miestne zastupiteľstvá** a po vytvorení druhého stupňa samosprávy nimi budú aj **zastupiteľstvá vyšších územných celkov**. Čo sa týka rozsahu, v akom sú tieto orgány sami povinné referovať o svojej činnosti, zákon hovorí o „primeranom použití“ ustanovení týkajúcich sa informačnej povinnosti NR SR. Samosprávy sú teda okrem všeobecných informácií podľa § 5 ods. 1 zákona povinné zverejňovať navrhované prijaté všeobecne záväzné nariadenia obce, uznesenia zastupiteľstva a zápisnice z rokovania zastupiteľstva.

Obecné, mestské a miestne zastupiteľstvá by mali iniciatívne okrem toho zverejňovať aj informácie o predaji obecného a mestského majetku, zoznamy rozpočtových a príspevkových organizácií zriadených obcou, mestskou časťou alebo mestom a tiež informácie o účasti týchto organizácií v obchodných spoločnostiach, družstvách alebo iných právnických osobách.

Všetky osoby, ktoré sú povinné zverejňovať horeuvedené údaje, **môžu aktívne**, t.j. bez žiadosti, zverejniť aj **ďalšie** informácie. Za podmienky vylúčenia tajných, resp. inak nezverejniteľných informácií zákon nekladie povinným osobám vo veci zverejňovania ďalších údajov žiadne prekážky.

Záverečná správa k auditu ústrednej štátnej správy napríklad odporúča vypracovávať **výročné správy** o činnosti povinnej osoby, v ktorej by mali byť zhodnotené výsledky činnosti, efektívnosť činnosti inštitúcie, prípadne katalóg dokumentov a informácií, ktoré povinná osoba za ostatný rok vyprodukovala. Táto správa taktiež odporúča ako prostriedok zefektívnenia a priblíženia výkonu správy občanom každoročne organizovať aj tzv. híring - **verejný odpočet činnosti**, kde bude možné klásť manažmentu inštitúcií otázky ohľadne cieľov organizácie, efektívnosti ich dosahovania a predkladať návrhy na zmenu, na ktoré by mala nasledovať oficiálna reakcia.

Spôsob akým musia povinné osoby zverejňovať informácie určujú ustanovenia § 6 zákona. V prvom rade ide o povinnosť zverejňovať **základné informácie** (vymenované na predchádzajúcej strane pod písmenami a) až f)) na **verejne prístupnom mieste v sídle povinnej osoby ako aj na všetkých jej**

pracoviskách. Okrem jednej výnimky zákon presne nevymedzuje ako majú byť informácie povinnými osobami zverejňované. Predpokladom je v každom prípade ich bezproblémová prístupnosť pre čo možno najširší počet ľudí a zrozumiteľnosť zodpovedajúca účelu zverejnenia. Príklady ako postupovať pri zverejňovaní informácií možno hľadať v zahraničí a samozrejme už v súčasnosti na mnohých orgánoch verejnej správy v Slovenskej republike. Môže ísť o informačnú tabuľu pri vchode do úradu, alebo jednoduché letáky oboznamujúce prichádzajúcich občanov s konkrétnym úradom. Niektorým povinným osobám sa už v minulosti osvedčila funkcia informátora.

Jediný spôsob zverejnenia informácií, ktorý zákon priamo uvádza je zverejňovanie informácií spôsobom **umožňujúcim hromadný prístup**. Zákon v § 4 definuje spôsob umožňujúci hromadný prístup ako prístup pomocou telekomunikačného zariadenia najmä internetovej stránky. V zmysle zákona o telekomunikáciách teda môžu byť informácie sprístupňované napríklad aj televíziou, rozhlasom (či už celoštátnym alebo miestnym), miestnymi káblovými rozvodmi, rozhlasom po drôte a vlastne každým zariadením umožňujúcim vysielanie, prenos, príjem, prepojenie alebo spracovanie informácií, obrazu, zvuku alebo signálov, alebo dát prostredníctvom vedení alebo elektromagnetických vln.

Povinnosť prevádzkovať internetovú stránku sa vzťahuje na všetky povinné osoby s výnimkou fyzických osôb a obcí, ktoré nemajú v zmysle § 22 zákona o obecnom zriadení štatút mesta. Internet je najlacnejší spôsob zverejňovania informácií a umožňuje sprostredkovať občanom mimoriadne veľké množstvo informácií. Je potrebné dodať, že aj zo strany žiadateľa je spôsob sprístupnenia informácií prostredníctvom siete internet veľmi pohodlný, nakoľko má k informáciám časovo (24 hodín denne) a priestorovo (z ktoréhokolvek miesta na Zemi) neobmedzený prístup.

Pre povinnú osobu má mimoriadny význam zverejňovať čo možno najväčšie množstvo informácií automaticky, bez akejkoľvek žiadosti. Politika aktívnej informovanosti občanov má dvojaký rozmer. Pokiaľ budú občania chápať ako fungujú povinné osoby, čo vlastne robia, aké sú ich úlohy a akým spôsobom sa spotrebávajú verejné prostriedky odpadne časť napätia, ktoré je ešte stále vnímané vo vzťahu občanov a verejnej správy. Aktívnym zverejňovaním informácií sa rovnako odbúra administratívny nápor na vybavovanie žiadostí o informácie. Ak budú občanmi požadované informácie v jednoduchej a zrozumiteľnej forme k dispozícii obmedzí sa výrazne počet žiadostí o informácie a otázok na pracovníkov verejnej správy.

Krátke zhrnutie prvej kapitoly:

KTO – ČO

<i>KTO má nárok na informácie</i>	<i>KTO musí sprístupňovať informácie</i>	<i>ČO musí byť sprístupnené</i>	<i>ČO musí byť sprístupnené bez žiadosti</i>	<i>ČO nemôže byť sprístupnené</i>
<i>(§ 3 ods. 1)</i>	<i>(§ 2)</i>	<i>(§ ods.3)</i>	<i>(§ 5)</i>	<i>(§ 8 -§ 11)</i>
každý	orgány štátnej správy a územnej samosprávy, fyzické a právnické osoby	všetky informácie, ktoré má povinná osoba k dispozícii, ak to nevylučuje iný zákon	právomoci, kompetencie, organizačná štruktúra povinných osôb, postup ako vybavovať informácie...	tajomstvá (štátne, služobné, bankové, daňové, obchodné), osobné údaje, duševné vlastníctvo,...

2. PROCES SPRÍSTUPŇOVANIA INFORMÁCIÍ

2.1 Náležitosti žiadosti (§ 14)

Žiadosť je možné podať niekoľkými spôsobmi - písomne ústne, telefonicky, faxom, elektronickou poštou alebo aj iným spôsobom, ktorý je u žiadateľa a súčasne u povinnej osoby technicky vykonateľný. Správne podaná žiadosť musí obsahovať **štyri** základné náležitosti. Musí z nej byť zjavné ktorej povinnej osobe je určená, kto ju podáva, ktorých informácií sa týka a aký spôsob sprístupnenia informácie žiadateľ požaduje.

Náležitosti žiadosti

<i>Identifikácia žiadateľa</i>	<i>Identifikácia povinnej osoby</i>	<i>Určenie požadovanej informácie</i>	<i>Určenie spôsobu sprístupnenia</i>
--------------------------------	-------------------------------------	---------------------------------------	--------------------------------------

Ak by žiadosť nemala všetky predpísané náležitosti, povinná osoba bezodkladne vyzve žiadateľa, aby žiadosť **doplnil a poučil ho, ako** je potrebné žiadosť doplniť. Povinná osoba určí žiadateľovi na doplnenie lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako 7 dní. Ak žiadateľ podanie napriek výzve nedoplní, povinná osoba žiadosť **odloží** a viac sa s ňou nebude zaoberať. Žiadateľ, vyzvaný na doplnenie žiadosti, ktorý je presvedčený, že jeho žiadosť obsahuje všetky zákonom stanovené náležitosti, má však právo **trvať** na pôvodnej žiadosti s tým, že je úplná a že spĺňa podmienky podľa § 14 ods. 2 zákona.

Na osobitné požiadanie povinná osoba písomne **potvrdí** podanie žiadosti a odhadne predpokladanú výšku úhrady za sprístupnenie informácií.

2.2 Možnosti povinnej osoby

Ak je žiadosť podaná a ak je jej obsah z formálneho hľadiska v poriadku, povinná osoba ju posúdi a vykoná jeden z nasledujúcich piatich krokov:

Odkáže na zverejnenú informáciu (§ 7)

Ak žiadosť o sprístupnenie informácie smeruje k **už zverejnenému** údaju, povinná osoba najneskôr do 5 dní oznámi žiadateľovi, kde je možné takúto informáciu nájsť a získať. Za zverejnené sa považujú najmä tie informácie, ktoré boli publikované v tlači, vyvesené na úradnej tabuli, sú k dispozícii vo verejnej knižnici alebo sú sprístupnené na webovej stránke povinnej osoby. Dôležitou podmienkou toho, aby bolo možné informáciu považovať za zverejnenú je, že **každý** je bez väčších ťažkostí schopný takúto informáciu **opakovane vyhl'adávať a získať**. Aj v prípade splnenia takejto podmienky má však žiadateľ **vždy právo** trvať na sprístupnení zverejnených informácií povinnou osobou. V takom prípade začína lehota na sprístupnenie plynúť dňom, keď žiadateľ oznámil, že trvá na priamom sprístupnení informácie.

Postúpi žiadosť (§ 15)

Ak povinná osoba požadovanú informáciu **nemá k dispozícii a vie** kde možno takúto informáciu získať, postúpi žiadosť do piatich dní tej povinnej osobe, ktorá disponuje požadovanými informáciami. Lehota na sprístupnenie informácie sa v tomto prípade začína počítať od momentu, keď žiadosť dostala povinná osoba, ktorá ju môže vybaviť (t.j. tá, ktorá má informáciu k dispozícii).

Ak úrad nevie kde možno požadované informácie získať, vydá **rozhodnutie o nesprístupnení informácií** (pozri nižšie).

Sprístupní informáciu (§ 16 a § 18)

V prípade, že povinná osoba má požadovanú informáciu k dispozícii a jej sprístupneniu nebráni iný právny predpis, informáciu sprístupní a vydá o tom **rozhodnutie zápisom v spise**. Do spisu treba

zapísať **nasledujúce skutočnosti**: kto a kedy požiadal o informáciu, o akú informáciu išlo, spôsob akým bola informácia sprístupnená, dátum, kedy bola informácia sprístupnená a tiež meno osoby, ktorá vec vybavila a dátum, kedy bol o tejto skutočnosti vykonaný samotný zápis v spise Takéto rozhodnutia sú v zmysle zákona evidované a sú verejne prístupné. Význam povinnosti evidencie je v tom, že popri zabezpečení prehľadnosti činnosti povinnej osoby slúži ako zdroj informácií pre neskorších žiadateľov, ktorí z nej môžu zistiť, aké informácie povinná osoba vlastne eviduje, či už takéto informácie boli sprístupnené, aký je po nich dopyt a pod.

Spôsob, akým budú informácie sprístupnené, závisí predovšetkým **od vôle žiadateľa** (určenie spôsobu sprístupnenia informácií je povinnou náležitosťou žiadosti o informácie). Informácie možno ziskávať osobne priamo u povinnej osoby (vrátane nazerania do spisov) i doručením na adresu, telefónne/faxové číslo, resp. e-mailovú adresu uvedenú v žiadosti. Ak je to technicky možné, má žiadateľ právo na vyhotovenie kópií požadovaných informácií alebo ich skopírovanie na disketu. Ak požadovaný spôsob sprístupnenia informácií nie je technicky vykonateľný, povinná osoba dohodne so žiadateľom inú realizovateľnú formu zverejnenia.

Nesprístupní informáciu (§ 18)

Ak povinná osoba nevyhovie žiadosti, resp. jej časti, musí o tom vydať **písomné rozhodnutie**. Obchodné spoločnosti a iné súkromné subjekty, ktoré sú povinné poskytovať informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami a nakladaní s majetkom štátu (§ 2 ods. 3 zákona), požiadajú v lehote troch dní o rozhodnutie subjekt, ktorý ich založil.

Rozhodnutie o nesprístupnení informácie by malo mať všetky **náležitosti**, ktoré obsahuje štandardné rozhodnutie podľa všeobecných predpisov o správnom konaní. Znamená to, že v ňom bude uvedené kto bol žiadateľom, kto bol povinnou osobou, čo bol predmet žiadosti, ďalej samotná výroková časť rozhodnutia, odôvodnenie a poučenie o tom, kde a v akej lehote sa voči rozhodnutiu možno odvolať.

Neurobí nič (§ 18)

Ak v zákonom stanovenej lehote povinná osoba nevydá rozhodnutie alebo informáciu nesprístupní, platí, že informáciu **odmietla sprístupniť**. Keďže v prípade nesprístupnenia informácie musí povinná osoba vždy vydať rozhodnutie, pri ďalšom postupe sa v tejto situácii vychádza z predpokladu, že bolo vydané rozhodnutie o odmietnutí prístupu k informáciám (**tzv. fiktívne rozhodnutie**). Za deň doručenia takéhoto rozhodnutia sa považuje **3. deň od uplynutia lehoty** na vybavenie žiadosti.

2.3 Podmienky a spôsob obmedzenia prístupu k informáciám (§ 12)

Niekedy sa môže stať, že **dôvody na obmedzenie** prístupu k informáciám sa vzťahujú **len na časť informácie**. V takom prípade povinná osoba sprístupní žiadateľovi informácie po vylúčení tých, ktoré zverejnené byť nesmú. Technicky je možné tzv. anonymizáciu dokumentov spraviť napr. znečitateľnením tajných informácií hrubou fixkou, resp. vybielením. Vždy je však potrebné uviesť dôvod prečo sa táto časť dokumentu žiadateľovi nesprístupňuje. Za každých okolností však povinná osoba musí žiadateľovi sprístupniť tzv. **sprievodné informácie**. Sú to informácie, ktoré úzko súvisia s požadovanou informáciou, najmä údaje o existencii požadovanej informácie, o dobe, počas ktorej dôvod na odmietnutie sprístupnenia trvá a pod. (§ 4 ods.4 zákona). Ak si povinná osoba zákonnú povinnosť poskytnúť sprievodné informácie nesplní, žiadateľ môže podať sťažnosť alebo podnet na prokuratúru na preverenie takéhoto postupu.

2.4 Lehoty na vybavenie žiadosti (§ 17)

Povinné osoby musia žiadosť vybaviť bez zbytočného odkladu, najneskôr však do **10 dní**. Vybaviť žiadosť znamená, že v tejto stanovenej lehote musí byť žiadateľovi **doručené rozhodnutie**

o obmedzení prístupu k informáciám **alebo** žiadateľovi musia byť sprístupnené požadované **informácie**.

Zákonnú lehotu možno predĺžiť výnimočne **o ďalších 10 dní**, avšak len v prípadoch, ak požadované informácie je potrebné vyhľadať mimo sídla povinnej osoby, ak je požadovaný väčší počet oddelených alebo odlišných informácií, resp. ak pri sprístupnení alebo vyhľadávaní požadovaných informácií preukázateľne vznikli technické problémy.

Povinná osoba však **musí** predĺženie lehoty žiadateľovi vždy **písomne oznámiť**.

2.5 Opravné prostriedky (§ 19)

V prípade, že povinná osoba **nesprístupní** žiadateľovi informáciu (t.j. nesprístupní celú požadovanú informáciu) alebo ak **obmedzí** prístup k informácii (t.j. nesprístupní časť požadovanej informácie), žiadateľ sa môže v **lehote 15 dní** od doručenia rozhodnutia **odvolať**. Odvolanie sa podáva povinnej osobe, ktorá rozhodnutie vydala alebo mala vydať, teda tomu subjektu, ktorému bola podaná aj samotná žiadosť.

V prípade, že lehota na vydanie rozhodnutia uplynula a povinná osoba **ostala nečinná**, vzniká situácia popísaná pri § 18, a teda sa to posudzuje tak, že povinná osoba informáciu odmietla sprístupniť. Proti takejto forme rozhodnutia nesprístupniť informáciu môže žiadateľ podať odvolanie rovnako v 15. dňovej lehote, pričom za deň doručenia tohto tzv. **fiktívneho rozhodnutia** žiadateľovi sa považuje **tretí deň** po uplynutí lehoty na vybavenie žiadosti.

Odvolanie by malo obsahovať všetky **náležitosti**, ktoré vyžaduje zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok). Musí byť teda z neho jasné, kto ho podáva, voči ktorému rozhodnutiu, resp. fiktívnemu rozhodnutiu smeruje, malo by obsahovať zdôvodnenie, prečo sa odvolanie podáva (to však môže žiadateľ doplniť aj neskôr po podaní odvolania) a návrh, ako má odvolací orgán rozhodnúť.

Po podaní odvolania má povinná osoba, ktorá informáciu odmietla sprístupniť alebo ktorá neurobila nič, v zmysle § 57 správneho poriadku lehotu 30 dní na **autoremedúru** vlastného rozhodnutia o nesprístupnení informácií. V tomto prípade môže byť predmetom autoremedúry nielen rozhodnutie, ktoré má všetky náležitosti v zmysle § 47 správneho poriadku a ktoré bolo žiadateľovi riadne v stanovenej lehote doručené, ale predmetom autoremedúry môže byť aj tzv. fiktívne rozhodnutie (rozhodnutie vydané uplynutím času).

V prípade doručeného rozhodnutia je na povinnej osobe, či informáciu v rámci autoremedúry sprístupní alebo predloží odvolanie na rozhodnutie nadriadenému orgánu. V prípade tzv. fiktívnych rozhodnutí je situácia iná. Pokiaľ prišlo k fiktívnemu rozhodnutiu, povinná osoba postupovala v rozpore so zákonom a takéto rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Tu by mala povinná osoba v rámci autoremedúry buď sprístupniť informácie, alebo ak sú dôvody na obmedzenie prístupu k informáciám, vydať rozhodnutie o nesprístupnení informácií tak, ako je zákonom požadované. Ak by povinná osoba predložila odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu nadriadenému orgánu v zmysle všeobecných predpisov o správnom konaní, správnym je iba rozhodnutie o zrušení a vrátení na ďalšie konanie alebo priamo sprístupnenie informácie odvolacím orgánom.

Ak povinná osoba, ktorá rozhodla o nesprístupnení informácie predloží odvolanie svojmu nadriadenému orgánu, odvolací orgán má na rozhodnutie **15 dní od doručenia** odvolania povinnou osobou. Odvolací orgán môže odvolaniu **vyhovieť** a v tom prípade poučí povinnú osobu, ako má požadovanú informáciu sprístupniť alebo ho **zamietne**, a tým **potvrdí** rozhodnutie povinnej osoby o nesprístupnení informácie. Ak nadriadený orgán povinnej osoby v tejto 15-dňovej lehote **nerozhodne**, predpokladá sa, že rovnako ako v prípade zamietnutia, **potvrdil** napadnuté rozhodnutie

nižšej povinnej osoby. Za deň doručenia tohto rozhodnutia sa považuje druhý deň po uplynutí lehoty na vydanie rozhodnutia.

Ak žiadateľovi nebolo vyhovené ani v odvolacom konaní, môže do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o odvolaní podať **žalobu na súd**. Návrh žaloby musí obsahovať náležitosti v zmysle § 42 ods. 3 a § 249 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. V žalobe možno žiadať iba **preskúmanie zákonnosti rozhodnutia**. Súd sa teda nebude zaoberať podstatou veci (t.j. sprístupnením alebo nesprístupnením informácie). Svojim rozhodnutím **môže súd** napadnuté **rozhodnutie zrušiť** ako nezákonné a **vrátiť** vec žalovanému správne orgánu alebo žalobu **zamietne**.

Už spomínané rozhodnutie odvolacieho orgánu formou uplynutia lehoty (t.j. potvrdením rozhodnutia prvostupňového orgánu tým, že uplynulo 15 dní určených na rozhodnutie odvolacieho orgánu) by napríklad súd mal určiť ako nezákonné pre jeho formálnu chybnosť a absolútnu nepreskúmateľnosť.

2.6 Evidencia žiadostí (§ 20)

V zmysle zákona musia povinné osoby viesť evidenciu žiadostí. Evidenciu treba viesť tak, aby poskytovala údaje potrebné na kontrolu vybavovania žiadostí a údaje o najčastejšie vyžiadaných informáciách. Správne vedená evidencia žiadostí by mala obsahovať minimálne **štyri** základné údaje – dátum podania žiadosti, vyžiadanú informáciu a navrhovaný spôsob poskytnutia informácie, výsledok vybavenia žiadosti (poskytnutie informácie, vydanie rozhodnutia, postúpenie žiadosti) a podanie opravného prostriedku.

2.7 Úhrada nákladov za informácie (§ 21)

Informácie sa sprístupňujú **bezplatne** s výnimkou úhrady vo výške, ktorá nesmie prekročiť výšku **materiálnych** nákladov spojených so zhotovením kópií, obstaraním nosičov, resp. s odoslaním údajov žiadateľovi. Povinnosť zaplatiť úhradu môže byť žiadateľovi odpustená. Sprístupňovanie informácií nespadá pod zákon NR SR č. 145/1995 Z.z. o správnych poplatkoch a teda za úkony v zmysle zákona, povinné osoby nie sú oprávnené vyberať správne poplatky. Situácia je odlišná v prípade prístupu k niektorým informáciám na základe osobitných zákonov (výpis z katastra nehnuteľností, nahliadnutie do matriky...). Pre tieto prípady ustanovuje zákon o správnych poplatkoch vo svojej prílohe poplatkovú povinnosť a takéto ustanovenia majú prednosť pred oslobodením od poplatkovej povinnosti podľa zákona.

Úhrady za prístup k informáciám podľa zákona sú príjmami povinnej osoby. Podrobnosti o úhrade nákladov za sprístupnenie ustanovuje príslušná vyhláška Ministerstva financií SR.

2.8 Sankcie za porušenie zákona o slobode informácií

Zákon novelizuje zákon č. 372/1990 Zb. zavádza o priestupkoch a zavádza v § 42a novú skutkovú podstatu priestupku na úseku práva na prístup k informáciám. Tohto priestupku sa dopustí ten, kto vedome vydá a zverejní nepravdivé alebo neúplné informácie, ďalej ten, kto poruší povinnosť určenú zákonom o slobode informácií a tiež ten, kto vydaním rozhodnutia, príkazu či iného opatrenia zapríčini porušenie práva na sprístupnenie informácií. Za takýto priestupok možno uložiť **pokutu do 50 000 Sk a zákaz činnosti až na dva roky**. Priestupok sa prerokuje na návrh poškodeného.

ZÁVER

Vážení pracovníci v štátnej správe a samospráve,

preštudovaním tejto brožúrky ste urobili významný krok na ceste k ďalšiemu prehĺbeniu a skvalitneniu vzťahu medzi občanom a verejnou správou. Pri čítaní publikácie ste si určite

uvedomili, že veľkú časť informácií, s ktorými pracujete, ste sprístupňovali už aj doteraz. Zákon o slobodnom prístupe k informáciám teda len ustanovuje a konkretizuje podmienky, spôsob a postup, akým sa budú informácie sprístupňovať od 1. januára 2001.

Našou ambíciou bolo previesť vás znením a výkladom tohto nového zákona a čo možno v najväčšej miere vám tak uľahčiť vašu prácu. Želáme vám, aby ste sa pri práci s týmto zákonom nestretli so žiadnymi problémami.

Autori

VZORY

Príklad rozhodnutia o odmietnutí prístupu k informáciám

Okresný úrad v Lehote

Odbor životného prostredia
Dolná 11; 875 12 Lehota

Č.j. 28/00

Lehota 15.7.2001

Okresný úrad odbor životného prostredia ako povinná osoba v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z.z. na základe ústnej žiadosti pani Mgr. Evy Krásnej, trvale bytom Horná 12; 875 13 Lehota o sprístupnenie stavebného povolenia Č. ŽP 225899/VV/2000 – F vo veci výstavby veľkokapacitného kravína stavebníkom Mgr. Rudolfom Krátkym vydal v zmysle § 18 ods. 2 zákona 211/2000 Z.z. toto

r o z h o d n u t i e

informácie zo stavebného povolenia Č. ŽP 225899/VV/2000 – F vo veci výstavby veľkokapacitného kravína stavebníkom Mgr. Rudolfom Krátkym majúce charakter osobných údajov sa v zmysle § 9 ods. 1 zákona 211/2000 Z.z. **nesprístupňujú.**

Odôvodnenie

Dňa 12.7.2001 dostal Okresný úrad v Lehote ústnu žiadosť pani Mgr. Evy Krásnej o sprístupnenie informácií o stavebnom povolení na veľkokapacitný kravín stavebníka Mgr. Rudolfa Krátkeho. Po preskúmaní predmetného stavebného povolenia dospel správny orgán k názoru, že stavebné povolenie obsahuje osobné údaje Mgr. Rudolfa Krátkeho. V zmysle § 9 zákona 211/2000 Z.z. sa nesprístupnia informácie dotýkajúce sa osobnosti a súkromia fyzickej osoby. V zmysle § 12 zákona 211/2000 Z.z. sa informácia sprístupní po vylúčení informácií pri ktorých to ustanovuje zákon. Na základe týchto ustanovení bolo stavebné povolenie Č. ŽP 225899/VV/2000 – F sprístupnené žiadateľke po vylúčení osobných údajov menovaného, označených v sprístupnenom stavebnom povolení *, o ktorých rozhodol Okresný úrad tak ako je to vo výroku rozhodnutia.

V zmysle § 4 ods. 4 zákona 211/2000 Z.z. Vám oznamujeme, že stavebné povolenie je vydané v súlade s územným plánom obce Lehota schváleným mestským zastupiteľstvom obce Lehota dňa 22.3.2001. Tento územný plán je zverejnený v plnom znení na stránke mesta lehota www.lehota.sk.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať do 15 dní od jeho doručenia odvolanie v zmysle § 19 zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám na Okresnom úrade v Lehote

*odtlačok okrúhlej
úradnej pečiatky*

---

*Ing. Martin Dobrý
riaditeľ odboru životného prostredia*

Príloha: Stavebné povolenie Č. ŽP 225899/VV/2000 – F

Príklad anonymizácie sprístupňovaných informácií:

Okresný úrad v Lehote

Odbor životného prostredia

Dolná 11; 875 12 Lehota

Č. ŽP 225899/VV/2000 – F

V Lehote, 25.6.2001

ROZHODNUTIE

Okresný úrad v Lehote, odbor životného prostredia (ďalej len stavebný úrad), príslušný podľa § 5 zákona SNR č. 595/1990 Zb. o štátnej správe pre životné prostredie, § 13 zákona č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a zmene a doplnení niektorých zákonov, § 117 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „stavebný zákon“) a § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „správny poriadok“) na podklade vykonaného šetrenia rozhodol takto:

V zmysle § 66 stavebného zákona vydáva toto

stavebné povolenie

na výstavbu veľkokapacitného kravínu pre stavebníka Mgr. Rudolfa Krátkeho, rodné číslo: [REDAKOVANÉ]*; trvale bytom: [REDAKOVANÉ]*, na pozemkoch parc. č. 1553/2, 1553/3 v k.ú. Lehota tak ako je zakreslené v situačnom výkrese, ktorý tvorí neoddeliteľnú prílohu č. 1 tohto rozhodnutia.

.....